

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Hankasalmen kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kunnanjohtaja Matti Mäkinen, Hankasalmen kunta, Keskustie 41, 41520 Hankasalmi

matti.makinen@hankasalmi.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kunnanhallitus, 21.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Se, mitä esityksellä uudistuksen onnistuessa voidaan saavuttaa, on sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertainen saatavuus, jolla voidaan hieman kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Mutta se sote-palvelujen kohdalla olisi tärkeintä muistaa, että ne ovat ns. viimesijaisia palveluja, joilla hoidetaan terveyteen, toimentuloon, hyvinvointiin liittyviä haasteita kuntoon tai loivennetaan niitä.

Kuntaliitto on valmisteilla olevassa lausunnossaan tarttunutkin hyvin siihen, että sote-palvelut eivät todellakaan ole keskeisimpiä terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia palveluja. Koulutus, vapaa-aika, ympäristö, työllisyys ovat niitä keskeisempiä. Ja tällä sote-uudistuksella syntyy helposti sitten nykyistä vahvempi – kahden eri viranomaistahon – rajapinta hyvinvointia luovien palvelujen ja sote-palvelujen välille, vaikka niiden pitäisi pikemmin limittyä saumattomasti toisiinsa.

Esimerkiksi voisi nostaa oppilashuollon siirtymiseen lakiesityksessä sote-maakunnille – jos tämä toteutuu, niin silloin on huomioitava oppilashuollon tärkeä ennaltaehkäisevä vaikutus ja se, että oppilashuollon työskentelyn on oltava lähellä oppilaita ja opettajia, eli linkityttävä tiiviisti kunnan palveluihin! Opiskeluhuoltoa on hyvä tarkastella yhtenä kokonaisuutena, mutta se ei saa menettää aitoa rajapintaa sivistystoimeen.

Olennaista uudistusta tehtäessä on se, että kuntien rahoitus hyvinvointia luoviin palveluihin turvautuu jatkossakin. Ja että sote-maakuntien ja kuntien välinen yhteistyö on jatkuvaa ja avointa, jotta sote-palvelut ja kuntien hyvinvointipalvelut tukevat toisiaan.

Huolta palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kohdalla maaseutumaisissa kunnissa herättää palvelujen saavutettavuus. Sote-maakuntauudistukseen on sisäänkirjoitettu kuitenkin palvelujen keskittyminen kaupunkeihin. Olennaista terveys- ja hyvinvointierojen kannalta onkin turvata soten lähipalvelut (kuten lääkäri-hoitajapalvelut, hammaslääkäri, sosiaalityö...) lähellä tarvitsijoitaan. Saatavuuteen liittyy siis suuressa määrin saavutettavuus.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergian esitys mahdollistaa. Tosin ei kyseisen seikan kohdalla tähänkään saakka ole suuria ongelmia ollut.

Pelastustoimen kohdalla palvelujen saatavuuden ja vaikuttavuuden toteutuminen herättää sen sijaan vähintään suurta huolta. Etenkin kun rahoitusmalli ei vastaa pelastustoimen nykyisiä kustannuksia Keski-Suomessa. Pelastustoimen valmiuteen liittyvät seikat alueellisesti ja etenkin paikallisesti eivät tule esityksessä määritellyiksi ja arvioiduiksi.

Valtion ohjausvalta pelastustoimeen muodostuu hyvin vahvaksi. Valtakunnallisella tasolla ja tilastollisesti pelastustoimen toimintatehokkuus saattaa kasvaa, mutta paikallisella tasolla pienemmissä kunnissa uudistus herättää kysymyksiä. Pelastustoimen alueellinen ja paikallinen toimivuus on siis ehdotuksessa määriteltävä ja turvattava nykyistä paremmin. Esimerkiksi niin, että sote-maakunnan tulisi pyytää palvelutasopäätöksistä kuntien lausunnot, jotka toimitettaisiin

aluehallintovirastolle tietoon, sen valtion viranomaisena arvioidessa palvelutasopäätöksen oikeellisuutta. Näin paikallinen tietämys ja näkemys ei täysin katoaisi palveluja määriteltäessä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Maakuntalaki muotoutuu hyvin pitkälti kuntalain kautta, eli teoriassa demokratia toteutuu.

Käytännössä uudet sote-maakunnat ovat hyvin pitkälti valtion ohjauksessa, etenkin pelastustoimi, jolloin tosiasiallisesti nykytilaan nähden demokratia kyllä selvästi kaventuu ja keskeisiä linjauksia ohjataan ministeriöstä käsin.

Valtion vahvan ohjauksen vahvistaminen on leimannut sote-uudistusta sen historian aiemmissa vaiheissakin, ja tässä lausunnollakin olevassa esityksessä tilanne erityisesti korostuu. Maakunnille jää hyvin ohut oikeus päättää palvelujen järjestämisestä. Käytännössä maakuntien itsehallinto on hyvin ohut, jolloin kansanvaltaisuus on osin näennäistä.

Tältä osin esitystä olisi syytä kokonaisvaltaisesti muuttaa ja mahdollistaa eri maakunnille erilaisia palvelujen toteuttamistapoja, maakunnan oman aidon demokraattisen päätöksen teon kautta. Tällainen kehitystyö käytännön tasolla voisi synnyttää uusia innovaatioita. Esimerkiksi STM:n seinien sisällä kehitystyötä on hieman hankalampi toteuttaa kuin käytännön tasolla kentällä.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Hankasalmen kunnan on helppo yhtyä Kuntaliiton näkemykseen siitä, että maakunnilla tulisi olla mahdollisuus ottaa kunnalta joku tehtävä hoitaakseen tai toisaalta siirtää järjestämisvastuuta perustellusta syystä kunnalle. Nyt laissa oleva täydellinen eriyttäminen on liian jäykkä malli.

Ja samoin, kuten Kuntaliitto tuo hyvin esille, niin kuntien ja sote-maakunnan välillä on runsaasti yhteistä asiakaspintaa. Yhteistyön pitää niiden välillä pitää siis toimia todella hyvin – ei vain muodollisesti - ja tiedon oikeasti liikkua. Tämä tulisi jo lainsäädännössä ottaa huomioon paljon nykyistä voimakkaammin.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei pääosin

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Tähän emme ota kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Pääsääntöisesti kommentoimme järjestämislakia kysymyksessä 24, mutta ainakin kolmeen pykälään on käytännössä pakko tulla muutosta, jotta ei synny kohtuuttomia uusia kustannuksia tai toimimatonta palvelua kriisitilanteessa.

pykälät 8 ja 12 ovat jo lähtötilanteen kannalta ongelmallisia

8§ Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

12§ Edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta

Kuten mm. Kuntaliitto lausunnossaan nostaa esille, niin esimerkiksi lastensuojelulaitoksista suurin osa on tällä hetkellä yksityisten ylläpitämiä.

Nämä kaksi pykälää edellyttäisivät hyvin nopealla aikataululla muutosta tilanteeseen ja se ei toiminnallisesti eikä taloudellisesti ole käytännössä mahdollista. Sama koskee monia muitakin hoivapalveluja.

Näiden pykälien muotoilussa tulee selkeästi ilmi tämän lausunnolla olevan sote-lainsäädännön asettuminen jostain syystä periaatteellisesti yksityistä palvelutuotantoa vastaan jopa siten, että valmistelussa on ummistettu silmät vallitsevan nykylainsäädännön kautta muotoutuneesta palvelujen tuottamisen yleisestä tilasta.

Käsittämätön, vaikkakin tietysti hieno haavekuva, on linjaus, että sote-maakunta kaikissa olosuhteissa kykenee huolehtimaan omalla palvelutuotannolla heti myös yksityisten tuottajien häiriötilanteissa niiden palveluista. Tämä edellyttäisi joko sitä, että yksityisiä palveluja ei käytännössä hankita juuri lainkaan – tai sitten Suomessa olisi todella paljon ylikapasiteettia palvelutuotannossa. Kumpikin ratkaisu on taas käytännössä mahdoton. Jos sote-maakunnat pyrkivät tuottamaan aivan kaiken palvelutuotantonsa itse, on se taloudellisesti ja toiminnallisesti toimimaton ratkaisu.

49 § Varautuminen yhteistyöalueella

Valmiuskeskus sinällään on hyvä ajatus. Mutta sen pitäisi olla sote-maakuntakohtainen.

Useimmissa rauhanajan kriisitilanteissa (myrskyt, vesihuollon ongelmat, liikenneonnettomuus, räjähdewaara, kouluväkivalta jne) toimenpiteet ja niiden jälkihoito toteutuvat hyvin paikallisella tasolla. Kunnan, sote-maakunnan ja poliisin hyvä ja nopea yhteistoiminta sekä hyvä tiedonkulku edellyttäisivät kyllä, että suuressa muutostilanteessa edetään sellaisin askein, että varautuminen saadaan toimimaan ennen kaikkea maakunnan tasolla, eikä heti pyritä ERVA-alueeseen. Etenkin Keski-Suomen kohdalla tämä on tärkeää, kun vielä puolustusvoimia ja poliisia ajatellen emme muodosta mitään varsinaista yhteistoiminta aluetta Pohjois-Savon kanssa.

Tältäkin osin lainsäädäntöä on valmisteltu liikaa sotelasit silmillä koko kokonaisuutta huomioon ottamatta. Ja juuri varautumisessa ja kriisitilanteissa kokonaisuuden hallinta korostuu ja juuri paikallistason täytyy toimia hyvin.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.

Jos halutaan luoda lakiesityksen mukainen laaja määrä sote-maakuntia, niin siihen nähden on outoa, että ERVA-alueiden yhteistyö halutaan laajentaa koskemaan koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja tehdään maakunnista osin alisteisia sille. Tältä osin Hankasalmi yhtyy mm. Jyväskylän kaupungin esittämään näkemykseen, että itsehallinnollisten sotemaakuntien tulisi olla itse järjestämisvastuussa palveluistaan.

Tämä asiakohta lausunnolla olevassa lainsäädännössä kuvaa hyvin sitä problematiikkaa, mikä kenties aiheutuu maakuntien suuresta määrästä tässä lakiesityksestä. Määrä johtaa käytännössä siihen, etteivät kaikki maakunnat ehkä ole riittävän suuria ja vahvoja järjestämislakia toteuttamaan. Keski-Suomi maakuntana toki on.

Muutoin kommentoimme edelleen sitä keskeistä ongelmaa, että valtion ohjaus järjestämislain kautta on liian tiukka ja sote-maakuntien itsehallintoa rajoittava. Oikeaa itsehallintoa ei sote-maakunnilla käytännössä ole ja se on suuri ongelma tässä lakiesityksessä.

Järjestöjen ja yksityisten toiminen julkisen rinnalla palvelujen tuottajina tehdään hyvin hankalaksi. Se taas johtaa siihen, että sote-uudistus uhkaa vesittyä vain hallinnolliseksi uudistukseksi, mille yksinään on vaikea nähdä perusteita.

Palvelujen saavutettavuuden ylle nousee monella tapaa uhkakuvia. Toisaalta lähipalveluja kyllä turvataan lain kautta. Mutta samalla lakiin on sisäänkirjoitettu, että lähipalveluiksi katsottavissa olevia palvelujakin voidaan taloudellisista ja tuotannollisista syistä keskittää.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Itse luettelo kahdeksan kohtaisena on jo hyvinkin kattava ja herättää esiin huolen, että pelastustoimen kohdalla toiminnan ohjaus on hyvin vahvasti esimerkiksi sisäministeriössä ja tuleville maakunnille jää hyvin vähän ohjausvaltaa pelastustoimeen. Palvelun saajien tasolla kunnissa ohjausmahdollisuutta palveluihin ei ole juuri lainkaan.

Valtakunnalliset tavoitteet ja ohjaus on toki oltava, mutta toisaalta liian tiukaksi ohjausvaltaa ei voi säätää, jos maakuntien itsehallinnosta halutaan pitää kiinni

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Tähän emme osaa kuntana ottaa kantaa – asiantuntemus tähän löytyy muilta lausunnon antajilta

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Tähän emme osaa kuntana ottaa kantaa – asiantuntemus tähän löytyy muilta lausunnon antajilta

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös

Lisäyksesitys pykälään: Sote-maakunnalla on velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Kuntaliitto on esittämässä vastaavaa muutosta. On tavallaan jopa käsittämätöntä, kuinka tässä lakiesityskokonaisuudessa, joka lausunnolla on, jätetään kuntien asiantuntemus ja tietämys paikallistason asioista sivuun. On kai itsestään selvää, että pelastustoimi jopa tarvitsee kunnissa olevat tiedot vaikkapa suunnitteilla olevista kaavoitukseen ja elinkeinotoimintaan liittyvistä kokonaisuuksista, tulevista rakennushankkeista, muutoksista kunnan tai sen isojen toimijoiden toiminnoissa jne.

Lisäksi varautumista kaiketi tehdään yhdessä kuntien ja sote-maakuntien välillä ja toivottavasti hyvässä yhteistyössä.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Vastasimme kysymykseen 28 ”ei pääosin”. Tähän on perusteena se, että sote-maakunnan kohdalla tulee toteutua aidosti itsehallinto. Tehtävien mahdollinen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin ja sote-maakuntien välinen yhteistyö tulee tapahtua sote-maakuntien omalla harkinnalla ja omasta tarpeesta. Ja erittäin olennaista silloinkin on pohtia pelastustoimen palvelujen saavutettavuus. Tähän kiinnitimme huomiota siksi, että eritystehtävien ohella pykälään viisi on liitetty myös esimerkiksi alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja vaikkapa poikkeusolojen toiminnan etukäteisvalmisteluiden alueellinen koordinointi – ja nämä asiat kun edes nykyisessä hajautetussa järjestelmässä eivät aina meinaa kuntatasolle saakka heijastua, niin miten asiat toimisivat paremmin vielä kauemmaksi jokapäiväisestä arjesta keskittämällä?

Pelastustoimen järjestämislakiakin sävyttää erittäin vahva valtio-ohjaus, mikä johtaa pohtimaan, ollaanko sote-maakunnista synnyttämässä vahingossa/tarkoituksella ELY-keskusten tapaisia eri ministeriöiden tarkassa ohjauksessa niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti olevia toimijoita?

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Tähän emme osaa ottaa kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei pääosin

44. Voimaantulolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

emme tee suoraan pykäläkohtaisia muutosesityksiä, mutta toivomme, että lakia muutettaisiin seuraavassa kysymyksessä 45 esittämämme vapaamuotoisten huomioiden mukaisesti

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaantulolaista.

Kysymyksessä 37 kysyttiin Sote-maakunnan väliaikaisesta valmistelutoimielimestä. Käytännössä uudistuksen valmistelua sen tueksi tehdään nykyorganisaatioissa kunnissa ja kuntayhtymissä. Tästä valmistelusta aiheutuvat kustannukset tulisi korvata valtion toimesta kunnille täysimääräisesti. Etenkin kun kyseisen kaltaista valmistelutyötä on käynnistetty tässä viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana toistuvasti useita kertoja.

Kysymys 38 (Omaisuuksien siirtyminen)

Emme pidä omaisuusjärjestelyjä koskevaa ratkaisua hyväksyttävänä. Asiakokonaisuushan on kiteytettävissä niin, että käytännössä kaikki riskit ja vastuut jäävät kuntiin ja uusi sote-maakunta pääsee aloittamaan ns. puhtaalta pöydältä. Ottaa kunnilta korvaukset irtaimen käyttöomaisuuden ja valitsee ne tilakokonaisuudet, jotka haluaa.

Ja täysin perusteetonta on kuntayhtymien peruspääoman jäsenkuntaosuuksien luovuttaminen maakunnille korvauksetta.

Oikeastaan vain siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka on se seikka, joka esityksessä on ymmärrettävällä ja hyväksyttävällä tavalla säädetty.

Suurin ongelma on maakunnan käyttöön siirtyvien kiinteistöjen siirtymäajan liian lyhyt vuokra-aika, joka aiheuttaa kunnille merkittävän riskin. Jos kuntien odotetaan toimivan vuokranantajana sote-maakunnille jatkossa ja sen on sen vuoksi yhtiöitettävä kiinteistöt, joita se vuokraa – ei tätä yhtiöittämisratkaisua kyseisen kaltaisessa pakkotilanteessa (jonka valtiovalta itse säättää) saisi koske missään tapauksessa sitten varainsiirtovero. Ja kunnilla ei voi siirtymäajan jälkeen olla velvollisuutta omistaa sote-maakunnan tarvitsemia toimitiloja tai olla investointipakkoja niihin.

Sote-maakuntamallin valmistelussa yksityinen palvelutuotanto on ollut nyt kovin rajattu asia ja palvelut on haluttu pitää lähes kokonaan julkisen vallan tuottamana. Samassa valmistelussa omaisuusjärjestelyillä ollaan luomassa tilannetta, että hyvin pian sote-maakunta joutunee toimimaan isolta osin yksityisten kiinteistöomistajien tiloissa. Kuntien luottamus järjestelyjen oikeudenmukaisuuteen, kun horjuu jo tässä lausuntovaiheessa.

kysymys 39 (korvaukset omaisuusjärjestelyistä)

Korvausraja 0,7 % (kunnallisveron korotustarpeesta) on todella korkea. Se täytyy muistaa suhteuttaa siihen, että uudistus alentaa keskimääräisen kunnallisveron 12,63 tasolle. Siksi korvausraja tulee alentaa. Ja sitä laskettaessa täytyy huomioida paitsi tulosvaikutteiset, niin myös taseessa kunnan taloudellista tilannetta heikentävät seikat (kuten esimerkiksi mahdollinen kuntayhtymien peruspääoman siirtyminen sote-maakunnille, joka on kyllä kestävä ratkaisu).

kysymys 41 (ulkoistamissopimusten mitättömyys)

Ilman kuntien lausuntojakin sote-maakuntalainsäädännön valmistelijat tietävät varmasti liikkuvansa voimaapanolain 28 § kohdalla jo perustuslain perusteella hyvin tulkinnanvaraisella alueella. Pykälää nykymuodossa ei voi pitää hyväksyttävänä ja se saattaisi aiheuttaa sote-maakunnille merkittäviä korvausvelvollisuuksia tai vähintään voimavaroja kohtuuttomasti kuluttavia oikeusprosesseja. Ja se saattaisi ainakin väliaikaisesti vaarantaa alueen asukkaiden palvelujen saatavuutta, kun nopealla aikajänteellä ei sote-maakunta pystyisi itse välttämättä korvaamaan ulkoistettujen palvelujen tiloja, henkilöstöä ja osaamista.

Pykälään 28 on sisäkirjoitettuna STM:n halu ohjata valtion tasolta pääsääntöisesti samankaltaisia sote-maakuntia, joilla on juuri samoilla periaatteilla pääsääntöisesti julkisen palvelutuottajan toimesta tuotetut sote-palvelut. Ja kuitenkin tulevaisuudessakin varmastikin tarvitaan monituottajamalleja kasvavassa palvelutarpeessa – siis myös yksityistä palvelutuotantoa ja järjestöjä. Tätä pykälää on siksi kokonaisuudessaan syytä nyt huolella harkita.

Kysymys 43 (aikataulu)

Voiko uudistus tulla voimaan vuoden 2023 alusta riippuu aika paljon siitä, kuinka lakiesitykset tällä lausuntokierroksella muuttuvat. Tiukka aikataulu on, muttei aivan mahdoton. Kiire ei saa kuitenkaan olla perusteena sille, että lakiesityksiin jätettäisiin kestävämpiä seikkoja, joita kunnat ja kuntaliitto lausunnoissaan tuovat esille.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Pääsääntöisesti maakuntien rahoituslaissa on otettu huomioon julkisen talouden kokonaisuus. Laki tavallaan turvaisi sen, että sote-maakuntien rahoitusta ei tehtäisi kuntatalouden kustannuksella ja päinvastoin. Toisaalta laki turvaa sote-maakuntien tehtävien, kustannusten tai palvelutarpeen muuttuessa niille muutoksen myös rahoitus pohjaan.

Pelastustoimen tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimien kohdalla asukasmäärä ja asukastiheys yhdessä korostuvat, kun ne vaikuttavat vielä käsityksemme mukaan riskiruututiheyteenkin osaltaan. Lakia viimeisteltäessä on tarkkaan harkittava rahoitusmallin toimivuus, jotta se varmasti turvaa toimivan pelastustoimen ympäri maan – mikä kohtuukustannuksin tähän saakka on toteutunut ja esimerkiksi metsäpalojen rajaaminen Suomessa on ollut ainutlaatuisen onnistunutta kansainvälisestikin tarkastellen. Tätä seikkaa eivät esimerkiksi riskiruudut (metsiä ei taideta huomioida), väestötiheys ja väestömäärä turvaa – mutta omaisuuden ja turvallisuuden kannalta kyse on merkittävästä seikasta.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä pääosin

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

On selvää, että tämä kysymys jakaa osin kuntien lausuntoja, koska vaikutukset kuntiin ovat erilaisia. Pääsääntöisesti tehty esitys lainsäädännöksi on kuitenkin perusteltu. On tärkeää, että lausuntojen kohdalla huomioidaan hyvin kriittisesti se, lausutaanko kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä negatiivissävyytteisesti vain siksi, että lausujakunnan itsensä kohdalla muutoksen vaikutus on negatiivinen – vai onko ko. kriittiselle lausunnolle oikeasti selkeitä painavia perusteita.

Kuntaliiton lausunto siitä, että enimmäismuutosten rajauksen tulee olla +/- 0 €/asukas on outo ja keinotekoinen linjaus – eli käytännössä muutosta ei saisi tulla ollenkaan edes siirtymäajan kuluessa. Tälle ei esitetä varsinaisia perusteluja lausunnossa.

Hankasalmen kunta yhtyy kuitenkin niihin näkemyksiin, että koronaepidemia vaikuttaa kuntien nettomenoihin vuosina 2020-2022 huomattavasti, joten kyseisten vuosien käyttäminen laskennan pohjana on ongelmallista. Samoin tietyt isot kertaluonteiset erät voivat kunnittain vääristää laskelmia (Keski-Suomessa esimerkiksi laajakaistahanke) – nämä tulisi voida ottaa huomioon.

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Jos kunnat joutuvat jatkossa yhtiöittämään kiinteistönsä, joita sote-maakunta siirtymäajan 3+1 vuotta jälkeen tarvitsee, voidakseen jatkaa niiden vuokraamista sote-maakunnalle. Tulee kunnat vapauttaa varainsiirtoverosta yhtiöittämisen kohdalla – myös laissa sidotun vuokra-ajan jälkeen.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [valtiolla tulee olla ohjausmahdollisuus maakuntiin. Mutta se ei saa rajoittaa liiaksi maakunnan itsehallintoa, kun rahoitusmalli jo sitä suuresti rajoittaa]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Uudistuksen suoria ja välillisiä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että kuntien talouteen tulisi arvioida vielä selkeästi nykyistä laajemmin. Samassa yhteydessä voisi arvioida keinoja kuntien ja sote-maakuntien mahdollisimman hyvään ja toimivaan yhteistyöhön palvelujen rajapinnoilla.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

oikeastaan a)kohdan vastaus kattaa myös kohdat b) ja c)

Käytännössä lakiesityksen hyvin rajaava suhtautuminen yksityiseen palvelutuotantoon tuo hyvin suuria riskejä kustannusten kasvuun. Tiettyjen palvelujen kohdalla, joissa yksityisellä palvelutuotannolla on suuri merkitys, voi jopa kyky tuottaa ko. palveluja heikentyä. Hallittu monituottajamalli olisi parempi, kuin julkiseen palvelutuotantoon betonoiva ja osin toimivaa yksityistä palvelutuotantoa purkava malli, jota nyt esitetään.

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

ei ehdi vielä tulla vaikutuksia

b) vuosina 2023-2024?

erittäin vaikea arvioida, kun se riippuu siitä, miten lakia laitetaan käytäntöön – mutta riskit ovat erittäin suuret merkittäviinkin taloudellisiin ja toiminnallisiin vaikutuksiin ja aikaa vieviin oikeudellisiin prosesseihin.

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

vaikea arvioida, kun ei koske Hankasalmea – meidän sopimuksiamme ei sääntely käytännössä koske

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

vaikea arvioida, kun ei koske Hankasalmea – meidän sopimuksiamme ei sääntely käytännössä koske

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

omaisuusjärjestelyt

muuta, mitä?

myös talous ja tietohallinto - ei antanut rastia kolmea

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Sote-maakunta on melkoinen nimihirviö, etenkin kun maakunnan liitto jää siitä erilliseksi kuntayhtymäksi. Tästä voi seurata melkoisen sekava kokonaisuus.

Tällä hetkellä meillä ei ole kuitenkaan esittää vaihtoehtoa nimelle

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Liitämme tähän hallituksen päätöksen tiivistyksen lausunnostamme:

Hankasalmen kunta tuo vastauksissaan lausuntopyynnön 90 kysymykseen esille niitä keskeisiä seikkoja, jotka jatkovalmistelussa tulisi vielä ottaa tarkasteluun.

Keskeistä on se, että sote-maakuntauudistus ei saa tyytyä olemaan vain pelkkä hallinnollinen uudistus, jolla saavutetaan joitain merkittäviä palvelujen synergiahyötyjä.

Palvelujen saatavuuden kanssa rinnakkain on nyt esillä olevia lakiesityksiä vahvemmin huomioitava palvelujen saavutettavuus.

Valtion ohjausvalta itsehallinnollisiin maakuntiin ei saa korostua niin voimakkaasti, kuin se lausunnolla olevissa lakiesityksissä korostuu. Ja myös kunnilla paikallisina toimijoina tulee olla mahdollisuus vaikuttaa sote-maakunnan palveluratkaisuihin, koska juuri kuntien palveluihin sote- ja pelastustoimen palveluilla on keskeinen rajapinta.

Lakiesityksiä sävyttää myös julkisen palvelutuotannon ylikorostuminen, mikä johtunee siitä, että edellisen kunnissakin lausunnolla olleen sote- ja maakuntamallin valinnanvapaudesta on haluttu nyt kokonaisvaltaisesti luopua. Jatkossakin kuitenkin sote-palvelujen palvelutarpeen kasvaessa tarvitaan monituottajamallia ja yksityiset yritykset ja järjestöt ovat niin kuntien kuin mahdollisesti nyt syntyvien sote-maakuntien kumppaneina palvelutuotannossa. Siksi nyt lausunnolla olevien lakiesitysten muotoilut monelta osin herättävät lausunnonantajassa kummastusta ja vaatisivat suuria muutoksia jopa tämänhetkiseen palvelujen järjestämiseen maakunnissa. Näin suuri muutos kahden peräkkäisen eri hallituksen lausunnolle antamissa sote-uudistuksissa suhtautumisessa yksityiseen palvelutuotantoon herättää myös vahvaa ihmetystä STM:n valmistelun kulloisiinkin tietopohjaisiin lähtökohtiin ja vaikutusten arviointiin.

Kunnat ylipäättään eivät voi hyväksyä lain lähtökohtaa, että kaikki riskit ja vastuut tavallaan jäisivät kuntiin – ja uudet sote-maakunnat aloittaisivat ns. puhtaalta pöydältä. Irtain käyttöomaisuus ja jopa kuntayhtymien peruspääomat siirtyisivät maakunnille. Palvelujen tuottamiseen rakennetuista tiloista sote-maakunnat valitsisivat ne, mitkä haluavat, muut jäisivät kuntien rasiitteeksi. Tämä ratkaisumalli on aiemmissakin uudistusesityksissä, joita soteen on lukuisia jo vuosien varrella liittynyt, ollut esillä. Malli on kuitenkin kuntien kannalta kestävä ja epäoikeudenmukainen.

Huolta herättää myös se, että aiemmin sote-uudistuksella on tavoiteltu selkeitä taloudellisia hyötyjä ja nyt käytännössä se lähtökohta loistaa näistä lakiesityksistä poissaolollaan.

Kuntien välille uudistuksen rahoitusmalli luo ristiriitaa. Rahoituksen kohdalla ministeriöissä pitää nojata lähtökohtaisesti perustellusti valmisteltuun esitykseen, joka pohjautuu tarveperusteiseen ja olosuhdetekijät huomioivaan rahoitukseen. Esimerkiksi se, että HUS ja Uudenmaan kunnat eivät mallista pidä, ei voi olla perusteltu syy valmistelua lähteä muuttamaan, mikäli niillä ei ole esittää painavia argumentteja rahoitusmallia vastaan – ja niitä ei ainakaan julkisuudessa ole esille tuotu.

Edellä olevaan nojautuen Hankasalmen kunta on antanut vastaukset lausuntopyyntön kysymyksiin.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Mäkinen Matti
Hankasalmen kunta